

Nieuwsbrief IVN afdelingen Fryslân

de Wâlden
Heerenveen
Súdwesthoeke
Leeuwarden e.o.
Ooststellingwerf

Moestuin

De Wâlden

Een ware naaktslakkenplaag dit jaar, maar ja, daar heeft iedereen last van! Wat dan zo leuk is als je iets moois ziet, in dit geval bij een buurvrouw in de tuin. Bloeiende kardoelen! Prachtig, familie van de artisjok. Op de bovenste foto met aardhommel.

Inmiddels ligt het kalenderjaar én excursiejaar al voor een flink gedeelte achter ons. Nog een zevental activiteiten hebben wij op het programma. Plus op zondag 6 oktober Kinderdierendag bij De Natuurij in Drachten. Planning is om hier dit jaar ook weer aanwezig te zijn, fijn!

De moestuin was voor iedereen dit jaar een flinke uitdaging. Nat voorjaar, erg warme dagen en dan weer te fris en erg nat. Maar, al met al zijn er toch wat planten die een bescheiden oogst gaven. Ui, sjalot, aardbeien, appels, courgettes, één gele paprika, twee kleine aubergines, veel bramen, en een enorme hoeveelheid tomaten, ik doe het er mee! Potjes jam, potjes tomatensaus, appelcompote, ik ben er trots op!

En soms kom je ineens verrassingen tegen: veel kleine kikkertjes die in de buxus zitten, wat doen ze daar, de rupsen van de buxusmot opeten? En hoe komt het dat onze buxus er nog zeer acceptabel bijstaan? Overal in de buurt zijn ze al lang geruimd. Tip van mijn tuinman in het voorjaar was lavameel, een flinke schep op een gieter water en royaal gieteren. Je versterkt de plant ermee en er komt een ruw zanderig laagje op de blaadjes, en dat vindt de rups niet erg smakelijk. Tweede tip was om zo weinig mogelijk te snoeien, daarmee verzwak je de struik. Nou, de tijd zal het leren!

Op de stoep bij het hospice in Drachten, waar ik vrijwilliger ben, zat een mooie knappert, de blauwe glazenmaker. Kijk naar die ogen!

Ik wens iedereen een mooi groen naseizoen toe in de natuur!

Els Steinmann
IVN De Wâlden

Struinen langs de houtwal Ureterp De Wâlden

Op 3 juni hadden we een nieuwe excursie voor het hele gezin onder leiding van Mirja Brandorff samen met Antoine van der Heijden. De groep ging op zoek in de verschillende lagen van de houtwal. Eerst zijn ze in de geschiedenis van de lagen van het landschap gedoken. Daarna zijn de deelnemers aan de excursie opzoek gegaan naar de kleine houtwal bewoners. Hierna hebben ze met elkaar nog de rijkdom verkend van de verschillende bomen, struiken en planten ter plekke. Met de kennis van de gids en een zoekkaart kwamen ze op een mooie diversiteit. Het enthousiasme en het verloop van de excursie was zeer positief en dus wellicht voor herhaling vatbaar!

Slootjesdag, ook voor de gidsen-in-opleiding Súdwesthoeke

Zaterdag 25 mei werden de deelnemers aan de IVN NatuurGidsenOpleiding ontvangen door twee gidsen van de vorige NGO. Nico Brandsma stelde zijn schuur en natuurgebied enthousiast ter beschikking en Lysbet Hoekstra verraste met haar didactische gave en encyclopedische kennis van het leven in sloot en plas.

De 'schepnetvangsten' van de deelnemers vormden samen een goed beeld van wat er leeft in de Offenwierster Sylroede. Bijzonder was de vangst van een kleine zeelt die zich evenals een keur aan larven en torren goed liet bewonderen in de smalle plastic bak (cuvette). De ochtend was een geslaagde training om zelf aan de slag te gaan als begeleider bij de IVN Slootjesdagen.

Slootjesdagen in SWF en De Friesche meren Súdwesthoeke

De door IVN Súdwesthoeke georganiseerde slootjesdagen op 14 en 15 juni in de Potten in Sneek en Teroele waren een succes dit jaar. Mooi weer, enthousiaste kinderen en ouders. Welgeteld achtentwintig kleine en grote kinderen. Heel leerzaam en een fantastische vangst. Waaronder een salamander, een modderkruiper, twee geel gerande watertorren, bootsmannetjes, vlo kreeftjes, larve van de geel gerande watertor, kokerjuffers, heel veel grote kikkervisjes van de groene kikker en nog veel meer.

En niet te vergeten een fiets. Volgens waarneming.nl 100% een echte Patria met dynamo. Dat laatste maakt hem uniek in zijn soort.

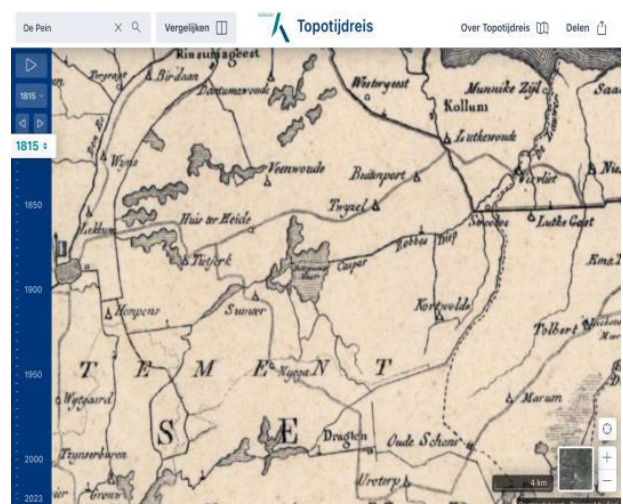

Stem van de Natuur, de Leijen De Wâlden

De Stem van de Natuur is een initiatief van IVN. We stellen elke Stem van de Natuur vier vragen. Dat levert feiten, verbeelding en actie op. De antwoorden van de Leijen tref je hieronder aan.

Wie ben je?

Ik ben het veenmeer de Leijen, daarvoor was ik eeuwenlang veenmoeras. Veen bestaat uit resten van vergane planten en bomen, 'gea' in het Fries. Mijn veenlaag bestond uit laagveen en uit hoogveen. Hoogveen ontstaat vooral in oppervlaktewater, door regenwater. Bij laagveen speelt grondwater een belangrijke rol. Bijna overal in Nederland is sinds ongeveer 1100 veen ontgonnen. Mijn grond was eerst vooral in handen van de kerken, na de reformatie van de adel en de boeren. Veel dorpsinwoners – de Tike, de Pein, Eastermar en Rottevalle - werden ingeschakeld als arbeiders om mijn veen af te graven.

Rottevalle bestaat als dorp met scheepvaart en turfwinning uit begin 1600 dus veel langer dan ik besta. Als veenmeer de Leijen besta ik op officiële kaarten rond 1815 nog niet, pas rond 1850 duik ik in de huidige vorm op. Voor mijn geboorte werd een deel van mijn veenlaag zomers als 'mienskar' of hooiland gebruikt vooral ook door armere mensen en kleine boeren uit de dorpen.

Waar hou je van?

Ik hou vooral van schoon water en variaties in waterpeil. Dat was tot in de jaren 1960 redelijk op orde. Water en bodem zijn dan optimaal voor biodiversiteit: bacteriën, schimmels, insecten als de groene glazenmaker-libel, speciale waterplanten als watergentiaan, bomen als de wilg en de zwarte els, en natuurlijk vissen als snoek, rietvoorn en paling. Ook vogels vinden dat het fijnst: weidevogels, zwarte stern, kiekendief en hopelijk binnenkort ook de visarend of zeearend. Ik wil graag schoon water van de zandgronden uit Drenthe die afwateren in mij. Ook via het Peinder kanaal wil ik graag schoon water uit It Lege Midden. Ik hou van die balans, terwijl ik nu te voedselrijk ben met te veel fosfaten (bemesting, recreatie, ganzen, riool overstort). Ik hou van de methode 'Mei it ferline foarût' van Landschap Beheer Fryslân die er op neerkomt dat je de beste biodiversiteit krijgt als je de logica van het landschap, bodem en water volgt.

slecht tot matige kwaliteit

Waar maak je je zorgen om?

Ik vind dat ik te veel als 'watersnelweg' wordt gebruikt en het werk aan de kwaliteit van mijn water ondergeschikt is aan mijn rol om water snel door te voeren naar de zee. Een meting van de waterkwaliteit levert in 2023 op: slecht tot matige kwaliteit! Dit moet voor de kaderrichtlijn Water voor 2027 echt beter.

Het Peinder kanaal, gegraven rond 1880, voert veel overtollig Fries water via mijn watergeulen af. Daardoor krijgen diverse soorten geen kans om rustig op te groeien. Dat maakt me letterlijk onrustig en veroorzaakt ook allerlei (onder)stroming.

Ik durf wel te beweren dat het eroderen van de Knine pôle bij de Tike mede hierdoor wordt veroorzaakt. Het herstel van die Knine pôle is ook een van mijn zorgpunten: Doarp de Tike heeft de nek uitgestoken en een mooi plan gemaakt. Hopelijk gaat StaatsBosBeheer als eigenaar-

beheerder van de Leijen dit volop helpen realiseren. Mijn zorg is ook dat dorpen en organisaties willen helpen maar te weinig actief door Wetterskip en Gemeenten worden betrokken met informatie. Het kan overigens wel, zoals begin 2023 op 'Wetter fan de Leijen' bijeenkomst is

afgesproken, dus hoop hou ik! Nu nog wat meer lef en trots!

Wat zou je mensen willen meegeven om anders te doen?

Mijn wensenlijstje raakt iedereen. Het belangrijkste is dat iedereen mij als veenmeer een warm hart toedraagt, passie toont! Dan komen de verstandige acties ook wel. En die moet je dan wel een langere tijd vasthouden. Dorpen en inwoners kunnen mijn (zwem) water-kwaliteit zelf in de gaten houden en eigen afval en vuilwater beperken (allen). Van belang is een gezamenlijke visie op het gebied de Leijen, waar werk je als mensen en organisaties samen naar toe voor 2030-50 (voortouw SBB). Verbeter de waterkwaliteit met een gedurfd plan met concrete acties (voortouw Wetterskip). Kies voor een stuk of vijf belangrijke natuurbewoners -Stemmen van de Natuur- in mijn Leijen gebied en verbeter hun bestaanszekerheid. Denk aan de watergentiaan, Leijen-paling, visarend, grutto, groene glazenmakerlibel (voortouw dorpen en IVN de Wâlden).

Reacties naar fh.de.haan@ziggo.nl

50 JAAR JUBILEUM

29-06-2024

Heerenveen e.o.

Voor het feest was een prachtige locatie gevonden aan de Rotstergaastweg in St Johannesga. Om een uur of 4 kwamen de genodigden binnendruppelen en wat was het mooi om de ontmoetingen te zien van IVNers die elkaar soms jaren niet gezien hadden.

Het duurde dan ook een tijdje voordat Annemarie Elout haar openingstoespraak kon houden. Natuurlijk met verschillende anekdotes want in die 50 jaar is er heel wat gebeurd, zodat er heel wat gelachen werd en Geert de Lang extra werd genoemd. Hij is het langst lid van IVN Heerenveen e.o.

Annemarie gaf even aan wát de vrijwilligers doen. Zo zijn er heel wat schoolklassen, die met een excursie meedoen maar ook boomediertjes, bodemediertjes en waterdiertjes zoeken. Dat waterdiertjes zoeken is altijd een groot succes. Dat gebeurt meestal achter de Albertina Agnesschool en bij warm weer gaan de schoenen soms uit en dan wordt er in het water gestapt. Tijd altijd te kort. Dan is er ook de Landelijke Sloopjesdag.

In het najaar gesnoeid en natuurlijk onze Wâldstruners. Er is ook een groep voor peuters waar veel animo voor is. Kortom, teveel om op te noemen.

Vrijwilligers hadden het van tevoren druk gehad om allerlei lekkers te verzorgen. Broodjes, allerlei lekkers om daarbij te eten, heerlijk fruit en cakes met een versiering en natuurlijk allerlei dranken. Er werd een doorlopende film vertoond over de levenscyclus van de vlinder door Andries v d Veen opgenomen en in de tussentijd kon je bloemschilderijtjes maken of spelletjes doen en verder was het heerlijk weer, zodat de meesten lekker buiten bleven bijpraten of spelletjes doen. Op een gegeven moment kwamen er ook nog een paar echte pizzabakkers. Daar was natuurlijk veel animo voor!!! En lekker dat ze waren.

Maar aan alles komt een eind en was het tijd om een leuk natuurspel te spelen waarbij het erom ging wie het vlugst reageerde. De jury, bestaande uit Ria en Karen waren heel streng, discussie was niet mogelijk. Iedereen was het hier niet mee eens. Maar regels zijn regels en het was maar een spelletje.

Iedereen bedankt, die meegewerkt heeft om deze dag te doen slagen want,

***WAT HEBBEN WE EEN GEZELLIGE
DAG GEHAD***

Johan de Jong-boom
uitgereikt aan Sytse Bouwhuis
Súdwesthoeke

De vierde Johan de Jong-boom, de Friese natuurprijs van Omrop Fryslân, is zaterdagochtend 11 juni uitgereikt aan Sytse Bouwhuis. Met ongelooflijke passie verzorgt hij al jarenlang allerlei excursies. Daarmee is natuureducatie hem op het lijf geschreven. Sytse werd opgegeven door achttien inzenders. Ze waren aanwezig toen hij in zijn eigen huis in Wijckel overvallen werd met de prijs.

Hij vindt het een eer dat hij de prijs heeft gewonnen, maar blijft bescheiden. "Het is voor mij helemaal geen moeite om de dingen te doen die ik doe. Dat zit in mij en gaat voor mij redelijk automatisch. Dus hoe groot is die verdienste dan?" Sytse is een groot bewonderaar van bioloog Johan de Jong. "De kennis die deze man had, moet je niet onderschatten. Dus ik vind het nogal wat dat ik deze prijs krijg."

Wij kennen Sytse als vrijwilliger die veel energie steekt in het begeleiden van nieuwe gidsen en vogelliefhebbers. Zo hoopt hij zijn passie voor de natuur over te brengen op anderen. Op veel manieren zorgt hij ervoor dat bij talloze mensen 'zaadjes' worden geplant om de aandacht voor biodiversiteit te vergroten.

Sytse heeft ook aan de wieg gestaan van de oprichting van het Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid in Gaasterland.

De Imkerijdagen
Heerenveen e.o.

Zondag 14 juli hield de bijenvereniging 'De Imkerijdagen' in de Overtuin, Oranjewoud. Een dag met prachtig weer. IVN Heerenveen had hier ook een kraam met allerlei folders, boeken en andere materialen. Het blijkt dat de naam IVN niet erg bekend is

onder de bevolking van Nederland. Deze dag hebben we dan ook aangegrepen om bezoekers te vragen, of ze wisten wat het IVN is en wat IVN doet.

Inderdaad we hebben regelmatig mensen kunnen vertellen over Het IVN. Onze afdeling 'Heerenveen' heeft dan ook op deze dag gelijk drie nieuwe leden erbij gekregen en er kwamen veel kinderen mee, die enthousiast aan de slag gingen met uilenballen uitpluizen, en bloemschilderijtjes maken.

Het was een gezellige dag met veel bezoekers.

De Overtuin
De Wâlden

Regio overleg Friese IVN afdelingen op 27 juni 2024, op uitnodiging van de afdeling Heerenveen in De Overtuin in Oranjewoud. Wat een mooie plek! Het weer werkte geweldig mee, de ooievaars klepperden op hun nest, we hadden een korte vergadering waarna ons werd verteld hoe de afdeling aan deze prachtige locatie is gekomen, en welke andere organisaties er gebruik van kunnen maken tegen een vriendenprijsje. Ze nodigen hier geregeld klassen uit waarmee ze activiteiten doen. Nou, de inspiratie is hier snel te vinden, de omgeving én de begeleiders waarvan een aantal werkervaring hebben in het onderwijs. Dat is natuurlijk ook een luxe, deze combinatie. We deden nog mee aan een natuurles, in kleine groepjes met een opdracht, om zo even een idee te krijgen wat er zoals gebeurt in dit Koninklijke park. Erg leuk Ria!
Els Steinmann

Varen op skûtsje De Rot op de Leijen De Wâlden

Kijk eens op de website van De Rot (www.derot.nl)

Op 4 juli en 1 augustus was er als extraatje een gids van IVN De Wâlden aan boord, Foppe de Haan. Behalve allerlei wetenswaardigheden over het schip werd er ook van alles verteld over verleden, heden en toekomst van de natuur van de Leijen. Zo is er een plan om behoud en herstelactiviteiten te plegen rond het Tike eiland de Kninepôle in de Leijen. Ook weer een mooie samenwerking tussen natuurorganisaties en plaatselijk dorpsbelang. Hieronder twee sfeerplaatjes van de vaartocht op 1 augustus.
Foto's Betty Kooistra
Els Steinmann

Nachtvlinder meetnet. Waarom nachtvlinders? Súdwesthoeke

Nachtvlinders zijn een enorm belangrijke groep in ecosystemen die mogelijk erg ondergewaardeerd zijn omdat ze door het nachtelijk leven minder waargenomen worden. Ze zijn bijvoorbeeld als

vlinder een bestuiver van bloemen en vruchtbomen en een belangrijke bron van voedsel voor vogels en vleermuizen. Het broedsucces van veel vogels is afhankelijk van de aanwezigheid van de rupsen van nachtvlinders. Rupsen zijn grazers en hebben weer een grote invloed op de vegetatie. We weten nog nauwelijks hoe belangrijk die invloed is. Nachtvlinders hebben dus een centrale plek in ecosystemen en nauwkeurig hun aantalsveranderingen volgen is dan ook belangrijk

Wil je ook leren nachtvlinders herkennen en deelnemen aan het meetnetwerk?

Meld je bij ivnsudwesthoeke@outlook.com of 06-53152059.

Boartersdei 13 juli in Nij Beets De Wâlden

Op de jaarlijkse Boartersdei bij 't Damhûs waren we aanwezig om de jonge bezoekers mee te nemen in de wereld van de waterbeestjes.

Tussen de buien door hadden we flink wat belangstelling en, met behulp van de aanwezige gidsen (Karin, Betty, Andrea, Jantsje, Adrie), vonden we meer dan 20 verschillende soorten (larve van geel gerande watertor, - steenvlieg, - schrijvertje, - haften, - waterjuffer, kokerjuffer, waterscorpioen, bloedzuiger, vlo kreeftje, posthoornslak, schrijfslak, poelpiraat, poelslak, waterspin, bootsmannetje, duikerwants, staafwants, waterpissebed, watervlooien, waterluizen, kikkervisjes...). Wat een leuke leerzame middag!

Afnemen NQ-36 enquête Súdwesthoeke

Met deze 'zelf-test' krijgt de betrokkene een beeld waar hij of zij staat wat natuurbeleven betreft. Deze test is mede in opdracht van de landelijke IVN ontwikkeld in een aantal Europese landen. De test kan gebruikt worden om een beeld te krijgen van deelnemers in een groep of als herhaalttest om het resultaat van scholing etc. te meten.

De IVN leden die zich aanmelden om het invullen van de enquête te begeleiden, krijgen de gelegenheid om tevoren ook zelf met de NQ-36 kennis te maken. Tevens ontvangen zij een korte instructie.

Aanmelden bij Ruud Oudega,
r.oudega@gmail.com of 06-53152059.

Excursie Om de Dobben Burgum 18 juli 2024 De Wâlden

Op een zeer warme zomeravond met een klein groepje waaronder gidsen Betty en Tiny weer een rondje Om de Dobben gelopen. Behalve het verhaal van Betty over het ontstaan van dit natuurgebied vonden we allerlei gallen, sabelsprinkhaan en meerdere webben van de wespenspin. Een kletsnatte ondergrond en een warme dag zorgde voor de nodige muggen, maar we waren voorbereid (goede schoenen/laarzen en lange mouwen). In elk seizoen weer anders en leuk!

Els Steinmann

Excursie Jan Durkspolder IVN De Wâlden

Op zaterdag 17 augustus liepen we met een groepje met Betty als gids en Edwin als goede tweede een mooi rondje door de Jan Durkspolder vanaf de Headamsbregge in Oudega. Onderdeel van Nationaal Park De Alde Feanen. Rietvelden, moerrassen, struweel, grasland en open water. Bedekkende kleding was het advies, tegen opdringerige muggen en dazen (of knazen zoals wij die vroeger noemden). Een prachtige wandeling die we in het voorjaar nog eens doen, mede omdat dan het riet kort is en je weer heel andere uitzichten hebt. Een stop op tweederde van de tocht bij de vogelkijkhut was ook leuk. Even zitten, wat eten en intussen rondkijken. We zagen witte reigers, eenden en een ree die pootje baadde. En onderweg natuurlijk ganzen, allerlei planten en grassen, libellen en waterjuffers, rupsen van de dagpauwoog op brandnetel, en nog veel meer. Plus een gedicht van Yttje Cnossen, ook een verrassing! Foto's Betty en Els.

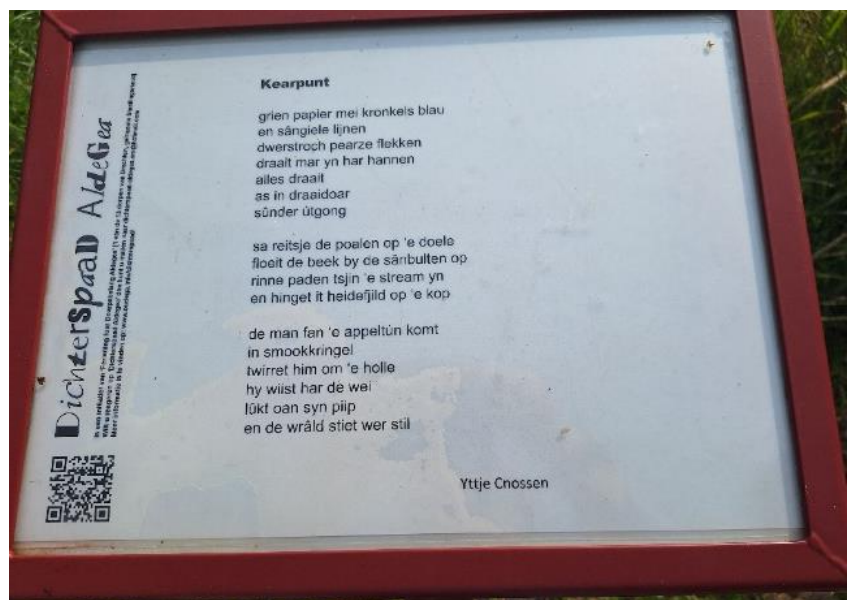
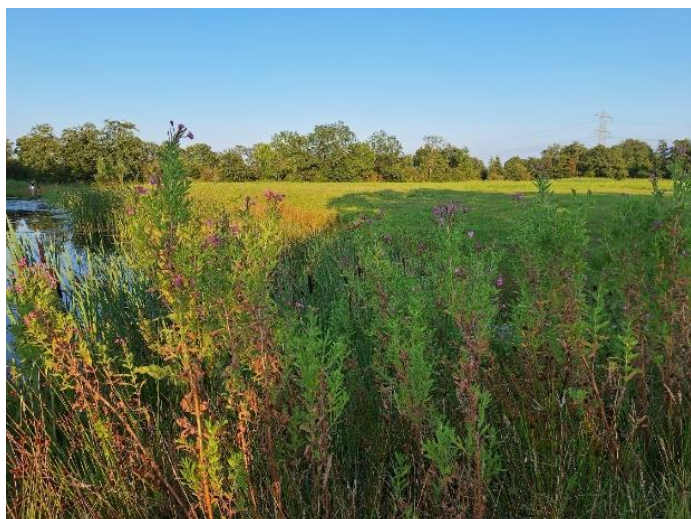
Knikkergal

Galnoot

Sabelsprinkhaan

Groenmarkt 20 oktober Súdwesthoeke

De Groenmarkt van de Gaasterlandse Natuurweek is 20 oktober 2024 van 11.00 tot 16.00 uur.

Locatie : Manege Gaasterland,
Wyldemerkwei Harich.

Kom kijken, maar je kunt ook de handen uit de mouwen steken door mee te helpen bij de VIJF !! kramen van IVN Súdwesthoeke.

Kinderdorp

Voorlezen uit 'Mevrouw Mol en andere (niet zo heel) vreemde figuren' dat Janneke Schotman (van Super Juffie) schreef samen met leerlingen uit groep 5 en 6.

Via de Postcode Loterij hebben alle basisscholen het boekje in 2022 ontvangen.

Er is een voorleestent!

Dierplaatjes quiz, samen met de VBW Balk. Een succesnummer tijdens de Groenmarkt 2023.

Assisteren bij bodemdiersafari.

Ter gelegenheid van de GNW wordt door IVN Súdwesthoeke een nieuw 'hit and run' spel (tikkertje) geïntroduceerd. Met dit spel leren de deelnemende kinderen (6 - 12jr) op een speelse wijze bodemdieren herkennen. Na afloop volgt een bodemdierensafari in het 'echt'.

Neem uw klein- of buurkinderen mee en vervul zelf de rol van assistent. Voor kinderen en volwassenen een unieke ervaring.

Dinsdag

15 oktober

Alle kleine beestjes helpen

Marc Siepman

In deze lezing vertelt Marc Siepman over het belang van planten voor de bodem. Ook benoemt hij hoe bodems weer gezond kunnen worden en hoe we kunnen voorkomen dat we last krijgen van plagen en ziekten.

Door IVN Leeuwarden e.o.

Locatie dbieb Leeuwarden

Tijd dinsdag 15 oktober 2024
19:00 tot 20:30 uur

Opgave dbieb Leeuwarden

<https://dbieb.op-shop.nl/6807/marc-siepman-alle-kleine-beestjes-helpen/15-10-2024>

Kosten gratis voor leden van
IVN Leeuwarden,
niet leden betalen € 3,00

Elke afdeling heeft zijn eigen kleur. Dit is in de voettekst terug te vinden.

Zondag
08 september

Fête de la Nature

Fête de la Nature is het grootste grassroots natuurfestival van Nederland. De natuur inspireert, verwondert, maakt je blij. Op deze dag vieren we de natuur tijdens Fête de la Nature. Vier je dit feestje met ons mee?

Door IVN Heerenveen e.o.

Locatie Oranjewoud | Lindelaan, 8453 JC
[De Overtuin]

Tijd 11.00 - 15.00 uur

Opgave <https://www.ivn.nl/afdeling/heerenveen-eo/>

Zaterdag
14 september

Geheim van de Swadde

Ontdekkingstocht op de fiets door een uniek stukje natuur en cultuur: langs de Swadde. Onderweg ontdekken we samen de geschiedenis van het landschap, de flora en fauna en maken we kennis met de volksverhalen uit de streek.

Door IVN Noordoost Friesland

Locatie wordt bekend gemaakt bij opgave

Tijd 14.00 - 16.00 uur

Opgave Bianca van Tielen | 06 - 18 42 38 05 |
bvantielen@kpnmail.nl

Vrijdag

20 september

Vleermuizen

Het is buiten donker geworden. Ideaal voor een bijzondere excursie over nachtleven! Wandelen door het donker is sowieso al een belevenis. Met onze oren en ogen gaan we proberen vleermuizen te spotten. Laarzen en zaklamp mee.

Door IVN De Wâlden | Marten Sikkema

Locatie Oudega [Sm] | It West 16, 9216 XE

Tijd 19.30 - 22.00 uur

Opgave Wenny Craens | 06 - 22 78 06 83 [tussen 18.00 - 20.00 uur | opgave verplicht]

Vrijdag

20 september

Clean up Day

Tijdens World Clean up Day gaan we met elkaar zoveel mogelijk zwerfvuil opruimen. Een opruimactie voor de natuur. Help jij ook mee? Voor opruimmaterialen wordt gezorgd.

Door IVN Leeuwarden e.o. | Kirsten van der Vegt

Locatie Leeuwarder Bos

Tijd check onze website

Opgave activiteitenwerkgroepivn058@gmail.com

Zaterdag

21 september

Paddenstoelen

Welke paddenstoelen sieren dit najaar het gebied dat we samen een bezoekje gaan brengen? Onze gids vertelt ons er van alles over. Het gebied waarin we wandelen geeft de excursie een prachtig decor. Wandel je met ons mee?

Door IVN De Lege Midden | Janny Kramer

Locatie wordt bekend gemaakt bij aanmelding

Tijd 10.30 uur [vertrek 10.00 uur van Carpoolplaats Akkrum]

Opgave Reinie Piersma | 0566 - 84 05 03 [na 18.00 uur]

Kosten Afdelingsleden gratis | niet-leden € 2,50

Zondag

22 september

Bodemdiertjes-safari - kinderactiviteit

Het is weer tijd voor de bodemdiertjes-safari! Naar welke gaan we op zoek? In ieder geval naar de 'tiny-ten', maar ook nog wel vele andere. We gaan op expeditie en voeren daarna onze resultaten in op een website. Doe je mee?

Door IVN Leeuwarden e.o.

Locatie Leeuwarden | Blokhuisplein 40, 8911 LJ [DBIEB]

Tijd 14.30 - 16.00 uur

Zondag

22 september

Fietstocht Schiermonnikoog

Op deze zondag staat een mooie fietstocht over Schier op het programma. Evenals een bezoek aan het vogelringstation. Kosten voor boot en fietsuur zijn voor de deelnemers zelf. IVN Ooststellingwerf trakteert op een lekkere versnapering.

Door	IVN Ooststellingwerf Dirk Haaijema
Locatie	Schiermonnikoog [boot heen 09.30 Lauwersoog boot terug 16.30 Schier]
Tijd	09.30 - 16.30 uur
Opgave	ivn.ooststellingwerf@gmail.com
Kosten	- kosten boot en fietsverhuur zijn voor deelnemers

Zondag

29 september

Herfstwandeling Toutenburgerbos

Als het blad valt in het Toutenburgerbos, is de tijd aangebroken voor een heerlijke herfstwandeling! Wandel - onder bezielende leiding van Betty en Tiny - mee door dit mooie bos én door het Vitens-gebied.

Door	IVN De Wâlden Betty Kooistra, Tiny Oosterhoff
Locatie	Noordbergum Zomerweg 75 [P-plaats]
Tijd	10.00 - 12.00 uur
Opgave	Betty Kooistra 06 - 51 93 25 00 Tiny Oosterhoff 06 - 21 51 61 01 [beide tussen 18.00 - 20.00 uur]

Zaterdag

05 oktober

Paddenstoelen in de herfst

IVN De Wâlden organiseert een herfstexcursie langs paddenstoelen. We starten de wandeling vanaf het parkeerterrein van het hoofdkantoor van It Fryske Gea in Olterterp. Tip: trek je laarzen aan!

Door	IVN De Wâlden Adri Mens, Annet Elsinga Olterterp
Locatie	van Harinxmaweg 17, 9246 TL [Witte Huis Olterterp]
Tijd	14.00 - 16.00 uur
Opgave	Adri Mens 0512 - 52 23 04 [18.00 - 20.00 uur] Annet Elsinga 06 - 20 76 00 78 [18.00 - 20.00 uur]
Kosten	-

Zaterdag

12 oktober

Paddenstoelen op de Schaopebobbe

Kom vandaag naar de Schaopedobbe voor een kleurrijke kennismaking met de wereld van de paddenstoelen. Vele mooie kleuren en soms ietwat vreemde vormen. Gosse Haga

- bekend paddenstoelen-specialist - neemt ons mee.

Door IVN Ooststellingwerf | Gosse Haga
Locatie Schaopedobbe bij oorlogsmonument Kloosterweg zandpad
Tijd 10.00 - 12.00 uur
Opgave ivn.ooststellingwerf@gmail.com
Kosten Afdelingsleden gratis | niet-leden € 2,50

Zondag

13 oktober

Paddenstoelen Excursie met Gosse Haga

Vele mooie kleuren en soms ietwat vreemde vormen. En dat allemaal in de grootst mogelijke variatie. Kom vandaag naar de Tjongervallei voor een kleurrijke kennismaking met de wereld van de paddenstoelen. Max. 20 deelnemers.

Door IVN Heerenveen e.o. | Gosse Haga
Locatie Oudehorne | Tjongervallei bij Tolhuisbos, nabij kruising Siebe Annesweg
Tijd 11.00 uur
Opgave opgave verplicht | info@natuurlijk-tuinieren.nl

Dinsdag 15 oktober

Marc Siepman – Alle kleine beestjes helpen
Zie elders in dit nummer

Dinsdag

15 oktober

Watervogels - lezing door René de Waal

Nederland is een waterrijk land. En daarmee een waar paradijs voor watervogels. In een lezing vertelt René de Waal over de vele soorten eenden, ganzen, futen en andere watervogels in ons land en de ontwikkelingen daarin.

Door IVN Ooststellingwerf | René de Waal
Locatie Appelscha | Terwisscha 6a | 8426 SJ [Buitencentrum Drents-Friese Wold]
Tijd 19.30 uur
Opgave ivn.ooststellingwerf@gmail.com
Kosten Afdelingsleden gratis | niet-leden € 2,50

Zaterdag

19 oktober

Trekvogels in het Lauwersmeer

Ganzen, eenden, meeuwen, steltlopers en roofvogels... Welke vogels zijn er al aangekomen vanuit het hoge noorden? Ga met ons mee deze zaterdag! Dan gaan we ze samen spotten...

Door IVN De Lege Midden
Locatie Dokkumer Nieuwe Zijlen [P-plaats bij brug - sluis aan N358]
Tijd 10.00 uur [vertrek 09.00 uur P+R Station Grou]
Opgave Reinie Piersma | 0566 - 84 05 03 [na 18.00 uur]
Kosten IVN-leden gratis | niet-leden € 2,50

Zondag

20 oktober

Paddenstoelen-safari - kinderactiviteit

In de herfst kun je in de natuur van alles vinden! Mooi gekleurde bladeren, paddenstoelen, beukenootjes...

Ook in een grote stad is er volop natuur te vinden. We gaan met een gids op zoek naar paddenstoelen. Zoek je mee?

Door IVN Leeuwarden e.o.
Locatie Leeuwarden [check de website van DBIEB voor de definitieve locatie]
Tijd 14.30 - 16.00 uur
Opgave via DBIEB

Zaterdag

26 oktober

Fietstocht langs bijzondere bomen

Bijzondere bomen zijn majestueus mooi! Deze fietstocht brengt je langs dikke, oude, hoge en unieke bomen in Gaasterlân. Bomen zijn niet alleen nuttig, soms schuilt er ook een verhaal achter. Joop weet ze wel te vertellen...

Door IVN Súdwesthoeke | Joop van der Galiën Ruigahuizen | Jan
Locatie Jurrienssingel [P-plaats Starnumansbrug Lutswâl]
Tijd 13.30 uur
Opgave Joop van de Galiën | joopvdgalien@hetnet.nl | opgave verplicht

Zaterdag

26 oktober

Excursie door het Hemmemapark

In de herfst verschijnen er allerlei paddenstoelen in het Hemmemapark. Geweizwam, witte kluifzwam, honingzwam of elfenbankje; welke gaan we zien? Maartje vertelt ons onder andere graag over de rol van paddenstoelen in de natuur.

Door Leeuwarden e.o. | Maartje van Sluis
Locatie Berltsum | Hemmemapark
Tijd 13.30 - 15.00 uur
Opgave Maartje van Sluis | mvansluis@hotmail.com | 0518 - 46 17 77

Zaterdag

26 oktober

Paddenstoelen in het Lauwersmeer

Vele mooie kleuren en soms ietwat vreemde vormen. Menigmaal terug te vinden in sprookjes en andere mythen. Tijdens een wandeling door het mooie bos van Lauwersoog komen we een verscheidenheid aan paddenstoelen tegen.

Door IVN Noordoost Friesland
Locatie Lauwersoog | Strandweg [P-plaats splitsing Strandweg en N361]
Tijd 14.00 - 15.30 uur
Opgave Jan de Vries | 0519 - 57 17 33
Kosten Niet-leden € 4,-

Zondag

27 oktober

Najaarswandeling Vogeltrek in It Swin

Mooie, stevige wandeling rond een afgelegen meertje, moeras en rietlanden. Met kans op bijzondere waarnemingen, zoals bijvoorbeeld het ijsvogeltje en baardmannetje! Verrekijker en stevige schoenen aanbevolen!

Door IVN Súdwesthoeke | Sytse Bouwhuis - Harich |
Locatie Keamerlânswai 5-7, 8571 [ingang It Swin]

Tijd wordt bekend gemaakt bij aanmelding
Opgave Sytse Bouwhuis | sytsebouwhuis@gmail.com

Dinsdag

29 oktober

Paddenstoelen-safari - *kinderactiviteit*

Klein of groot. Oranje, wit, rood of geel, Met een zwarte hoed of een rode met witte stippen...In de herfst kun je in de natuur van alles vinden! Ook paddenstoelen. Ga je met ons mee op paddenstoelen-safari? Trek je laarzen aan!

Door IVN De Wâlden | Adri Mens, Annet Elsinga Olterterp |
Locatie van Harinxmaweg 17, 9246 TL [Witte Huis Olterterp]

Tijd 15.00 - 16.30 uur
Opgave Adri Mens | 0512 - 52 23 04 [18.00 - 20.00 uur]
Annet Elsinga | 06 - 20 76 00 78 [18.00 - 20.00 uur]

Woensdag

30 oktober

Jos van het Bos - *kinderactiviteit*

Ken jij Jos al? Je weet wel; Jos van het Bos...die in het Toutenburgerbos bij Noordbergum woont. Nee?

Nou, dan wordt het hoog tijd voor een ontmoeting, vind je ook niet? Neem je (groot)ouders gezellig mee!

Door IVN De Wâlden | Elsiëna Poeze, Tiny Oosterhoff
Locatie Noordbergum | Toutenburgerbos
Tijd 13.30 - 15.00 uur
Opgave Elsiëna Poeze | 06 - 43 12 16 12
Tiny Oosterhoff | 06 - 21 51 61 01
[beide tussen 18.00 - 20.00 uur]

Donderdag

31 oktober

Bodemdiertjes zoeken - *kinderactiviteit*

We gaan op ontdekkingsstocht naar het verborgen leven in de bodem. In en op de grond zitten heel veel beestjes. We gaan ze proberen te vinden, te vangen en te onderzoeken met vergrootglas. Ga je mee op avontuur?

Door IVN De Wâlden | Jantsje Zwart, Karin Akkerman
Locatie Wordt bekend gemaakt bij aanmelding
Tijd 13.30 - 15.00 uur
Opgave Jantsje Zwart | 06 - 44 74 26 68
Karin Akkerman | 06 - 30 65 48 07
[beide tussen 18.00 - 20.00 uur | opgave verplicht]

Zaterdag

02 november

Nationale Natuurwerkdag

Jong en ouder zijn vandaag van harte uitgenodigd om actief mee te helpen met het onderhouden van dit mooie natuurterrein. Kom jij de handen uit de mouwen steken op deze speciale en gezellige werkdag in de natuur?

Door IVN Heerenveen e.o.
Locatie wordt bekend gemaakt op onze website
Tijd 10.00 - 15.00 uur

Donderdag

14 november

Lezing over paddenstoelen

Vele mooie kleuren en soms ietwat vreemde vormen. En dat allemaal in de grootst mogelijke variatie. Tijdens deze lezing vertelt paddenstoelen-expert Gosse Haga ons welke soorten paddenstoelen in Nederland voorkomen.

Door IVN De Lege Midden | Gosse Haga
Locatie Aldeboarn | Doelhôf 1, 8495 KD [Andringahûs]
Tijd 19.45 uur
Opgave Anneke Travaille | 0566 - 65 10 08 [na 18.00 uur]
Kosten Niet-leden € 2,50

Zaterdag

16 november

Excursie door De Deelen

De Deelen lijkt een afgegraven veengebied, maar is stiekem een 'verdrongen' hoogveenmoeras. Benieuwd naar het verhaal? Loop mee door een mozaïek van water, riet, moerasbos en verborgen graslandjes. Trek waterdicht schoeisel aan.

Door IVN Heerenveen e.o. | Edwin de Groot
Locatie Luinjeberd | Hooivaartsweg 4, 8459 ET
Tijd 14.00 - 16.00 uur
Opgave info@natuurlijk-tuinieren.nl

Zaterdag

16 november

Volle Maan Wandeling

We trekken er deze avond op uit voor een heel bijzondere wandeling. Namelijk eentje bij het licht van de volle maan! Ervaar de omgeving en het landschap om je heen, terwijl het gehuld is in het mystieke schijnsel van de maan.

Door IVN Ooststellingwerf | Hannie Tulp
Locatie Oosterwolde | Weperpolder, 8431 RL
[Weperbult]
Tijd 20.00 uur
Opgave ivn.ooststellingwerf@gmail.com
Kosten -

Donderdag
26 november

Lezing over reptielen in Friesland

deze activiteit vervangt de lezing over reptielen van 27 november

Tariq Stark werkt voor RAVON en is projectleider voor onder andere het NEM Meetprogramma Reptielen. Hij deelt zijn graag zijn kennis met ons. Ontdek welke soorten er in Friesland voorkomen en hoe het daarmee gaat.

Locatie dbieb Leeuwarden

Tijd dinsdag 26 november 2024, 19:30 tot 21:15 uur

Opgave dbieb Leeuwarden <https://dbieb.op-shop.nl/6808/tariq-stark-reptielen-in-nederland/26-11-2024>

Kosten: gratis voor leden van IVN Leeuwarden, niet leden betalen € 3,00

Zondag
15 december

Kerstversiering uit de natuur - kinderactiviteit

De feestelijke kersttijd is weer aangebroken. We gaan iets maken van natuurlijke materialen dat past bij deze gezellige tijd. Wat precies? Dat is nog een verrassing. Kom je mee knutselen?

Door IVN Leeuwarden e.o.

Locatie Leeuwarden | Blokhuisplein 40, 8911 LJ

[DBIEB]

Tijd 14.30 - 16.00 uur

Opgave -

Kosten -

Donderdag
30 december

Eindejaars Plantenjacht

Onder begeleiding van IVN Súdwesthoeke gaan we inventariseren welke planten er om deze tijd van het jaar nog of alweer bloeien. Waar we gaan tellen wordt bekend gemaakt bij opgave. Neem je loep mee.

Door IVN Súdwesthoeke

Locatie wordt bekend gemaakt bij aanmelding

Tijd -

Opgave Ruud Oudega | r.oudega@gmail.com

Kosten -